

Sprawozdanie z III międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej „Dziedzictwo kultury przemysłowej jako szansa rozwoju turystyki europejskiej”, Zabrze, 15–16 września 2006 r.

A report from the 3rd International Conference entitled ‘The Heritage of Industrial Culture as an opportunity for European Tourism Development’, Zabrze, 15–16th September 2006

15–16 września 2006 r. odbyła się w Zabrzu III międzynarodowa konferencja naukowo-praktyczna pod hasłem: „Dziedzictwo kultury przemysłowej jako szansa rozwoju turystyki europejskiej”. Była to kontynuacja konferencji zorganizowanych we wrześniu 2004 oraz maju 2005 r., a zatytułowanych „Bogactwo dziedzictwa przemysłowego jako wyzwanie i atrakcyjny produkt dla turystyki i rekreacji”. Organizatorami wszystkich dotychczasowych konferencji zabrzańskich byli Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa (GWSH) w Katowicach oraz Urząd Miejski w Zabrzu. Ostatnia konferencja miała miejsce w budynku Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej znajdującym się w Zabrzu, stolicy „polskiej turystyki przemysłowej”¹.

Konferencję otworzył mgr Andrzej Góra, zastępca prezydenta miasta Zabrze, po którym oficjalne przemówienia wygłosili prof. GWSH dr hab. Krzysztof Szaflarski, rektor GWSH w Katowicach, Luigi Cabrini, przedstawiciel regionalny na Europę Światowej Organizacji Turystycznej (WTO), Jan Kaźmierczak, zastępca prezydenta miasta Gliwice, Hermine Poppeller, konsul generalny Austrii, Joanna Śliz z Departamentu Turystyki w Ministerstwie Gospodarki, Małgorzata Niepokulczycka z Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w Brukseli oraz Mirosław Sekuła, prezes Najwyższej Izby Kontroli. Po tym wstępie nastąpiło uroczyste podpisanie aktu założycielskiego Ośrodka Dokumentacji i Badań Dziedzictwa Przemysłowego dla Turystyki. Jego sygnatariuszami byli A. Góra, K. Szaflarski i L. Cabrini, reprezentujący trzy organy założycielskie ośrodka².

The 3rd International Conference entitled ‘The Heritage of Industrial Culture as an opportunity for European Tourism Development’ took place on 15–16th September 2006 in Zabrze, continuing from the conferences known as ‘The Richness of Industrial Heritage as a challenge and an attractive product for Tourism and Recreation’, held in September 2004 and May 2005. They were all organized by the Katowice School of Economics (Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa – GWSH) in Katowice and the City Council in Zabrze. The venue of the conference was the Department of Organisation and Management (Wydział Organizacji i Zarządzania) at the Polytechnic of Silesia in Zabrze, the ‘Capital of Polish industrial tourism’¹.

The conference was opened by Andrzej Góra, the vice-president of Zabrze, and was followed by official speeches from Prof. Krzysztof Szaflarski, the rector of the Upper Silesian Higher School of Commerce in Katowice, Luigi Cabrini, a regional representative of the World Tourism Organization (UNWTO) for Europe, Jan Kaźmierczak, the vice-president of Gliwice, Hermine Poppeller, the consul general for Austria, Joanna Śliz from the Tourism Department in The Ministry of the Economy, Małgorzata Niepokulczycka from the European Committee of Economic and Social Issues in Brussels, and Mirosław Sekuła, the chairman of the ‘Government Audit Office’ (Najwyższa Izba Kontroli). After this introduction the foundation act of the

Obrady podzielone zostały na cztery panele, którym przewodniczyli pracownicy naukowo-dydaktyczni GWSH: prof. GWSH Tadeusz Burzyński, Jacek Pyka, dr Michał Żemła oraz dr Dorota Chudy-Hyski i Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie: dr Zygmunt Kruczek. Ogółem w czterech panelach zaprezentowanych zostało 18 referatów, natomiast w całej konferencji uczestniczyło ok. 80 osób, w tym ok. 10 z zagranicy, przede wszystkim z Niemiec.

Tematyka referatów była bardzo szeroka. Związane było to przede wszystkim z faktem, że referenci reprezentowali różne środowiska. Spośród 18 referatów, aż dziewięć zostało wygłoszonych przez urzędników zarówno administracji samorządowej (Urzędy Miejskie z Bytomia i Łodzi, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urząd Promocji Turystyki Walonia – Bruksela), jak też organizacji zajmujących się promocją i rozwojem turystyki (Światowa Organizacja Turystyki, Małopolska Organizacja Turystyczna, Polska Izba Turystyki, Polska Agencja Rozwoju Turystyki). Po cztery referaty wygłosili przedstawiciele środowiska naukowego (GWSH w Katowicach, Politechnika Gdańska, Uniwersytet Techniki z Dortmundu) oraz branży przedsiębiorców (Przedsiębiorstwo Górnicze „Demex” z Zabrze, kopalnia Zollverein w Essen, Browary Tyskie z Tychów oraz Częstochowskie Zakłady Przemysłu Zapalczanego). Dodatkowo jeden referat wygłoszony został przez przedstawicielkę organizacji pozarządowej – Instytutu Nowej Kultury Industrialnej z Forst.

Elementem łączącym wszystkie wystąpienia było dziedzictwo przemysłowe wykorzystywane przez turystykę. Temat ten poruszano w różnych ujęciach, które najprościej można podzielić na syntetyzujące oraz szczegółowe. Podejście syntetyzujące zaprezentowali prof. GWSH T. Burzyński („Kierunki działań na rzecz rozwoju krajowego produktu turystycznego – turystyka dziedzictwa przemysłowego”), H. Handszuh, dyrektor Programu ds. Poprawy Konkurencyjności Światowej Organizacji Turystycznej („Autentyczność jako ważny składnik konkurencyjności w zakresie turystyki dziedzictwa przemysłowego”), M. Janowski z Urzędu Promocji Turystyki Walonia – Bruksela („Inscenizacja jako sposób waloryzacji atrakcji turystycznej”), E. Kałamarz z Częstochowskich Zakładów Przemysłu Zapalczanego („Dziedzictwo przemysłowe wczoraj i dziś”) oraz A. Somorowska z PART („Komercjalizacja produktu turystycznego”). Podejście szczegóło-

Centre of Documentation and Research into Industrial Heritage for Tourism (*Ośrodek Dokumentacji*) Krzysztof Szaflarski and Luigi Cabrini representing the three founding bodies.

The conference was divided into four sessions presided over by Prof. Tadeusz Burzyński, Prof. Jacek Pyka, Dr Michał Żemła and Dr Dorota Chudy-Hyski from the Upper Silesian Higher School of Commerce, as well as Dr Zygmunt Kruczek from the Academy of Physical Education in Kraków. The sessions comprised 18 presentations, and the conference hosted about 80 participants, including ten from abroad, mainly Germany.

The presentations covered a very wide range of topics due to the fact that the speakers represented different ‘environments’. Nine out of 18 presentations were given by administration officials (City Councils from Bytom and Łódź), the Chief Executive’s office (*Urząd Marszałkowski*) of the Silesian *Województwo*, *Office de Promotion du Tourisme de Wallonie et de Bruxelles*, as well as officials representing organizations which deal with the promotion and development of tourism (UNWTO, Małopolska Tourism Organization, Polish Chamber of Tourism (*Polska Izba Turystyki – PIT*), PART – *Polska Agencja Rozwoju Turystyki* (Polish Agency for Tourism Development). Representatives of the academic ‘environment’ (Katowice School of Economics, Gdańsk Polytechnic, *Universität Dortmund*) and the business ‘environment’ delivered four speeches each (Demex mining company from Zabrze, *Zollverein* coal mine in Essen, *Tyskie* Brewery from Tychy and the match factory from Częstochowa). One presentation was given by a representative of a non-governmental organization: the *Institut für Neue Industriekultur – INIK* Forst.

The element joining all the presentations was industrial heritage used as tourism. The topic was discussed from a variety of perspectives, with two different approaches being taken: general and specific. The first approach was represented by Prof. Burzyński (*Directions in activities for the development of a national tourist product – industrial heritage tourism*), H. Handszuch, the director of the UNWTO Improving competitiveness Programme (*Authenticity as an important component of*

we pojawiało się zdecydowanie częściej. Były to prezentacje poszczególnych obiektów, względnie miast lub regionów. Przykładami mogą być referaty A. Hajdugi ze Śląskiego Urzędu Marszałkowskiego („Regionalny produkt turystyczny: Szlak Zabytków Techniki – doświadczenia z realizacji projektu”), B. Klajmon z Urzędu Miejskiego w Bytomiu („Bytom – potencjalne możliwości turystyki poprzemysłowej”) czy W. Affelta z Politechniki Gdańskiej („Salina Ciechocińska – zabytek przemysłu rangi światowej”).

Konferencje zabrzańskie posiadają już ugruntowaną pozycję. Są to jedyne w Polsce spotkania naukowe, których głównym tematem jest turystyka związana z dziedzictwem poprzemysłowym. Każdorazowo przyciągają one do Zabrze specjalistów z różnych środowisk, co owocuje możliwością kompleksowego spojrzenia na podejmowaną tematykę. Regularnie uczestniczą w konferencjach goście zagraniczni, prezentujący interesujące przykłady adaptacji obiektów poprzemysłowych na cele turystyczne. Warto podkreślić jest to, że na wszystkich dotychczasowych konferencjach zaznaczyła się przewaga referatów praktycznych, przedstawiających konkretne przykłady wykorzystania dziedzictwa przemysłowego.

O tym, że konferencja zabrzańska była nie tylko naukowa, ale także praktyczna, świadczyć może nie tylko duża liczba prelegentów reprezentujących środowisko „praktyków”, ale także fakt połączenia obrad z obchodami Europejskich Dni Dziedzictwa w Gliwicach. Dzięki temu uczestnicy konferencji mieli okazję po zakończeniu obrad drugiego dnia zwiedzić Radiostację Gliwicką z najwyższą konstrukcją drewnianą na świecie oraz Muzeum Gliwickie Oddział Odlewnictwa Artystycznego, urządzone w Gliwickich Zakładach Urządzeń Technicznych (na terenie dawnej Huty Gliwickiej, powstałej pod koniec XVIII w.).

competitiveness in industrial heritage tourism), M. Janowski from the *Office de Promotion du Tourisme de Wallonie et de Bruxelles* (*Staging as a method of evaluating tourist attractions*) E. Kałamarz from the *Częstochowa Match Factory* (*Industrial heritage yesterday and today*) and A. Somorowska from the *Polish Agency for Tourism Development* (*Commercialization of the tourism product*). The specific approach appeared much more frequently, in presentations on individual buildings, cities or regions, e.g. the presentation given by A. Hajduga from the *Silesian Marshall's Office* (*The Regional tourism product: the Monuments of Technology Trail – project experience*), B. Klajmon from *Bytom City Council* (*Bytom – the potential for post-industrial tourism*), or W. Affelt from *Gdańsk Polytechnic* (*Salina Ciechocińska – a world scale industrial monument*).

Zabrze conferences have a good reputation as they are the only ones in Poland where the main topic is industrial heritage tourism. Each time specialists from different 'environments' are attracted to Zabrze creating an opportunity to discuss topics in a more comprehensive way. Foreign guests regularly participate and present interesting examples of the adaptation of post-industrial buildings for tourism purposes. It is worth noting that at all the conferences so far the majority of presentations have been practical, showing real examples of industrial heritage use.

The fact that the conference was not only theoretical but also practical was shown by the large number of speakers representing practitioners' 'environments' and by the combining of the sessions with the celebration of the European Heritage Days in Gliwice. On the second day the participants had an opportunity to visit Gliwice Radiostation, the highest wooden construction in the world, and the Gliwice Museum, the Collection of Artistic Castings being located at the Gliwice Technical Appliances Plant (on the premises of the former Gliwice steelworks originally opened in the late 18th century).

PRZYPISY

¹ Miano „stolicy polskiej turystyki przemysłowej” funkcjonuje w Zabrzu od roku 2003, kiedy Polska Organizacja Turystyczna wystawiła miastu certyfikat „miasta turystyki przemysłowej”.

FOOTNOTES

¹ The title 'Capital of Polish industrial tourism' was given to Zabrze in 2003 when it was granted a 'city of industrial tourism' (*miasta turystyki przemysłowej*) certificate by the Polish Tourism Organization.

² Ośrodek powstający w Zabrzu to efekt współpracy Urzędu Miasta Zabrze, Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej w Katowicach oraz Światowej Organizacji Turystycznej. Głównym celem powołania do życia ośrodka jest inwentaryzacja dziedzictwa przemysłowego oraz utworzenie światowego szlaku zabytków poprzemysłowych. Początkowo ośrodek będzie działać w ramach organizacyjnych Muzeum Miasta Zabrze, od roku 2007 lub 2008 ma się usamodzielnąć.

Maciej Kronenberg

Katedra Geografii Miast i Turyzmu
Uniwersytet Łódzki
90-142 Łódź, ul. Kopcińskiego 31

²The centre in Zabrze is the result of cooperation between Zabrze City Council, the Upper Silesian Higher School of Commerce (GWSH) in Katowice and the UNWTO. The main purpose of establishing the centre is to catalogue industrial heritage and to create a world trail of post-industrial monuments. Initially the Centre is to function as part of the Museum of Zabrze, from 2007 or 8 it is to become independent.